

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ КОНЦЕПЦІЙ «ПОЗЕЛЕНЕННЯ» СВІТОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Макаєв М.В., аспірант

*ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого
розвитку НАН України» (м. Київ, Україна)*

Кризові явища останніх двадцяти років, як і у сфері природокористування, так і в економіці, поставили під сумнів правильність існуючих шляхів розвитку людської цивілізації. Досить згадати ринкові потрясіння цін на вичерпні палива в 2007 – 2008 рр., що доповнювались стійким зростанням цін на сировину та харчові продукти. Наразі практично немає повного розуміння того, яким чином вирішити проблему забезпечення людства їжею, особливо заважаючи на те, що до 2050 року кількість населення нашої планети зросте з 7 мільярдів до 9 мільярдів чоловік [1]. Водночас дефіцит питної води вже є проблемою: близько 844 мільйони людей відчують гостру нестачу свіжої води, а понад 1,1 мільярда потребують покращення якості санітарних умов життя [2].

Загальні причини цих кризових явищ є досить різноманітними, однак на фундаментальному рівні вони всі базуються на нераціональному розподілі капіталу. Так, за останні двадцять років переважно капітал було вкладено в приватну власність, вичерпні палива та інші приватні фінансові активи. Водночас, порівняно незначні фінансові витрати пішли на інвестиції в відновлювані джерела енергії, енергоефективність, громадський транспорт, збалансоване сільське господарство, захист біорізноманіття та екосистем, збереження земельних й водних ресурсів.

Проте більшість стратегій економічного розвитку, як і існуюча економічна система, заохочують до стрімкого накопичення фізичного, фінансового та людського капіталу, але за рахунок надмірного виснаження і деградації природного капіталу, який включає в себе природні ресурси та екосистеми. Таке виснаження світових природних багатств, як правило, є незворотнім, а традиційні моделі розвитку не лише негативно впливають на сучасне суспільство, а й ставлять під загрозу добробут майбутніх поколінь. До того ж, політичні й ринкові стимули лише підсилюють існуючу проблему, оскільки не враховують ні негативні соціальні впливи, ані екстерналії, пов'язані зі шкідливим впливом на навколишнє середовище.

Отже, світова економічна система практично унеможливила досягнення збалансованого розвитку, об'єктивно спонукаючи світове співтовариство до пошуку нових принципів, на яких має базуватись економічний розвиток. У підсумку такі прагнення знайшли своє відображення в концепціях «позеленення» світових економічних систем,

тобто концепції «зеленої» економіки (висунутою ЮНЕП) та концепції «зеленого» зростання (висунутою ОЕСР).

Метою зеленої економіки є «покращення якості життя і соціальної рівності, водночас значно зменшуючи негативний вплив на навколишнє середовище» [3]. А концепція зеленого зростання як раз є способом досягти економічного підйому та розвитку, водночас запобігаючи деградації навколишнього середовища, втраті біорізноманіття та нестійкому використанню природних ресурсів. Дана концепція спирається на існуючі ініціативи в галузі сталого розвитку в багатьох країнах і спрямована на виявлення екологічно чистих джерел зростання, в тому числі розробку нових екологічно чистих галузей промисловості, створення зелених робочих місць і технологій, а також управління структурними змінами, пов'язаними з переходом до зеленої економіки [4].

Не повинна стояти осторонь цих світових еколого-економічних ініціатив і Україна. Значущість природного капіталу в економічному зростанні нашої держави та значний негативний вплив економічної діяльності на стан довкілля України вимагають виважених державних кроків щодо інтеграції стратегії «зеленої» економіки в суспільно-політичне та економічне життя країни.

1. United Nations. (2008), The Millennium Development Goals Report. New York. US. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/The%20Millennium%20Development%20Goals%20Report%202008.pdf>.

2. World Water Council. (2003). Financing Water For All. Executive Summary. World Panel on Financing Water Infrastructure. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.inbo-news.org/IMG/pdf/FinancingWaterForAll_summary.pdf.

3. UNEP (2011). Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.unep.org/greeneconomy/Portals/88/documents/ger/ger_final_dec_2011/Green%20Economy_Report_Final_Dec2011.pdf.

4. Green Growth Strategy Interim Report: Implementing Our Commitment for a Sustainable Future, Meeting of the OECD Council at Ministerial Level, PARIS, 27-28 MAY 2010, [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.oecd.org/greengrowth/45312720.pdf>.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 173-175.